

לקוטי שיחות פרשת נח כרך טו

18 לגבי תרח, צריך היה להסביר שהיה זה עד למותו⁴. אך
19 אי אפשר להסביר כך, כי לפי שיטת רש"י⁵ חזר תרח
20 בתשובה זמן רב לפני מותו⁶.

21 לכן מוכרח רש"י להסביר ש"חרון האף" של
22 הקדוש-ברוך-הוא, הרמז בפסוק זה, אינו בקשר
23 לתרח, אלא בעולם בכלל⁷.

24 אך אז מתעוררת השאלה: מהו הקשר בין "חרון
25 האף" בעולם לבין הפסוק "וימת תרח בחרן" – חרון
26 האף אינו קשור במיוחד לתרח, ובמיוחד כאשר הוא
27 חזר בתשובה לפני מותו?

28 על כך אומר רש"י "עד אברם...": זה קשור
29 ל"אברם" – לפסוק המופיע מיד לאחר הנו"ן ההפוכה
30 – "ויאמר ה' אל אברם לך-לך". כלומר, על ידי הנו"ן
31 ההפוכה במילה "בחרן" רומזת התורה לכך, שעד
32 אברם היה חרון אף של מקום, אך אברם התחיל
33 להאיר⁸ את העולם באלקות, כנאמר⁹ "ויקרא שם בשם
34 הוי' אל-עולם", ואז הוסר חרון האף מן העולם.

ג.

נו"ן סופית - הפרדה והפסקת החרון

35 אך עדיין יש להבין: אמנם, מיד לאחר המילה

ולאח"כ נאמר ויקח תרח גו' ויצאו אתם מאור כשדים – שהוא ע"ד פרש"י לפני זה (י, יא) במה הארץ ההיא יצא גו'.

(6) ראה פרש"י לך שם שבזמן ברית בין הכתרים (כבר) עשה תרח תשובה (ולא שנתבשר אברם ער"ז כבישמעאל שם*) והבית ה' בהיות תרח בן קמ שנים (רש"י בא יב, ז).

ומה שפירש"י בד"ה "וימת תרח בחרן" – "שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קיים אברהם כבוד אביו.. שהושעו אף בחייהם קרויים מתים כו", היינו שאז ה' רשע** – והרי לפי פרש"י הנ"ל כבר עשה תשובה לפניו, כשה' אברהם בן שבעים שנה; ולאידך: ע"פ פרש"י שתרח עשה תשובה למה נצטווה אברהם "לך לך גו' מבית אביך"?

וי"ל בהקדים התמי: כיון שתרח עשה תשובה: (1) למה נתעכב (תרח) בחרן? (2) למה לא נורק (ע"י נמרוד) לכבשן כמו הרן? ועכצ"ל – שהי' תשובתו בחשאי ונעדרו בנוגע לאשור וכו' (ראה הערה הקודמת).

ועפ"ז גם יומתק ל' רש"י "שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו וכו'". ויש להאריך בכהנ"ל. וראה לקו"ש ח"ה ע' 307 ואילך בכ"ז באו"א.

(7) בפרט להגירסא (ראה לעיל הערה 3) "חרון כו' בעולם". אבל גם אם לא גרסינן תיבת "בעולם" – צ"ל שכונת רש"י היא שה"חרון אף של מקום" לא ה' על תרח, כ"א על הדור בכללותו, כיון שלא העתיק רש"י בתחילת הדיבור תיבת "תרח" (רק "בחרן").

(8) שמו"ר פט"ו, כו. וראה ב"ר פ"ב, ג.

(9) וירא כא, לג. וראה ג"כ פרש"י יב, ה. ולהעיר מבפרשתנו יא, כט: שכתת את צלמיו.

א.

פירוש רש"י על ב"חרן", והשאלה על כך

1 בסוף הפרשה מצטט רש"י את המילה "בחרן"
2 ומפרש: "הנו"ן¹ הפוכה² לומר לך, עד אברם חרון אף
3 של מקום (בעולם³)".

4 בפשטות מובן שאין הכוונה לכך שמשמעות הנו"ן
5 ההפוכה היא "עד אברם חרון אף של מקום", שהרי
6 אין קשר בין ענין זה לבין נו"ן הפוכה, אלא שהנו"ן
7 ההפוכה רומזת לכך, שבנוסף למשמעות הפשוטה של
8 "בחרן" – בעיר חרן, יש למילה זו משמעות נוספת –
9 "חרון אף". ומהו הקשר של חרון אף לפסוקנו? על כך
10 מפרש רש"י שעד אברם היה חרון אף של מקום.

11 אך לא מובן: פירוש רש"י למילה בחרן "חרון אף"
12 – צריך להתאים לפסוק זה, והנה בפסוק אין מדובר על
13 אברם אלא על תרח: "וימת תרח בחרן" – מדוע,
14 אפוא, אומר רש"י "עד אברם חרון אף". לכאורה צריך
15 היה לקשר את הענין של "חרון אף" לתרח⁴?

ב.

חרון אף בעולם - עד אברהם

16 ההסבר לכך הוא: בפסוק נאמר "וימת תרח בחרן",
17 ואילו היינו מסבירים ש"חרון האף" של מקום היה

(1) יש מפרשים (מנחת שי. מושב זקנים) דלא קאי על נו"ן דחרן, כ"א שיש נו"ן הפוכה לאחר תיבת "חרן". אבל ממ"ש רש"י "הנו"ן הפוכה" – בה"א הידיעה – מוכרח שכונתו הנו"ן שבתיבת חרן (וכמ"ש בס' הזכרון (להר"א בקראט הלוי), מהרי"ק, ועוד בכונת רש"י). וראה פרש"י בהעלותך (י, לה) שכשהוא לאחרי התיבה אומר "מלאחריו".

(2) ראה מנחת שי שאינה "הפוכה" ממש, עיי"ש, ולפי"א אחד – שהיא כפופה (ולא פשוטה) – אבל בפרש"י א"פ לפרש כן, וכפי שדובר כמ"פ, שרש"י כתב פירושו (גם) בשביל בן חמש למקרא ולכן מובן שצ"ל בלשון ברור, וגם בנדר"ד: "הפוכה" – פירושו כפשוטו, השניו הוא רק זה שנהפכה.

והנה לכאורה עדיין אינו ברור כיון שבזה גופא אפ"ל ב' אופנים: (א) מימין לשמאל – שהי"ד שבראשה של הנו"ן פשוטה הוא על צד ימין (ע"ד מ"ש במחזור ויטרי – בסופו); (ב) מלמעלה למטה – הי"ד הוא בתחתיתו של הקו

ואינו, כי לרש"י הפוכה פ"י פשוט – מלמעלה למטה, ועד כדי כך שמספיק כתבו "הפוכה" – ראה פרש"י וירא (יט, כה). ושם מתרין זה שלא נאמר "כל הערים" והחידוש הוא שבסלע אחד יושבות.

אבל "הנו"ן (הפוכה)", שהיא של תיבת "חרן" (כבהערה הקודמת), היא נו"ן סופית כדיתה, פשוטה. וראה לקמן ס"ג.

(3) כ"ה בכמה דפוסים. וראה לקמן הערה 7.

(4) כבדר"ק כאן: כי בחרן אף הא"ל התיבות.

(5) לך טו, טו. (וראה רד"ק: ויש דרש אחד שעשה תשובה כו'). וכ"מ פשוטו של מקרא כאן – ע"פ פרש"י (יא, כח) המאורע באור כשדים

(* וי"ל שיסודו של רש"י לפרש כן (ולחלק בין תרח וישמעאל) הוא מרנאמר כאן ויצאו אתם מאור כשדים. וכבהערה הקודמת.
**) אם גרסינן "ועוד" (כברמ"ב) לכאז' רק לפי פי' השני ה' רשע. אבל מפשטות ל' רש"י ("ועוד שהרשעים" ולא כ' "ועוד שה' רשע כו") משמע שפי' השני לא פליג על פי' הא' אם ה' רשע. אלא רק בהטעם למה קראו הכתוב מת.